

Harc a kettős illetékezés ellen.*

Dr. Glücksthal Andor.

I.

A nemzetközi forgalom.

A világgazdaság mai strukturájából törvényszerűleg következik az, hogy egyrésről a világgazdaság folyamatosságának, másrésről minden egyes gazdasági közületi egységnek érdeke a nemzetközi forgalom kiépítése, fejlesztése és zavartalanságának biztosítása.

A nemzetközi forgalom a kölcsönös érdekvállalásban és a külföldieknek a nemzeti hitel-, tőke és forgalmi gazdaságba való bekapcsolódásában áll.

Az egyes államok nézőpontjából tekintve e nemzetközi forgalom irányzata gazdasági szituációnként és periodusként hol centripetalis, hol centrifugális.

A nemzetközi forgalom kiépítése államgazdasági érdeket is jelent. Élénk forgalom, lüktető hitelélet, a gazdasági viszonyok magas színvonala, komponensei az állami bevételek gyarapodásának és nyugodt beszedésének.

II.

Az ügyvédség szerepe.

A modern gazdasági életben az ügyvéd a forgalom zavartalanságának és biztonságának őre. Ő alkotja meg azon gazdasági alanyok gépezetét, amelyeknek vállán a gazdasági főfunkciók lebonyolításának terhe nyugszik; ő köti meg azokat a megállapodásokat és viszonylatokat, amelyek a gazdasági funkciók intenzitását biztosítják és gyarapítják.

Az ügyvédség tehát jogosult és hivatott szavát felemelni oly kérdések tárgyalásánál, amelyek a gazdasági élet működését érintik.

Jogosultságának alapjai: egyfelől illetékessége a gazdasági fejlődés elemeinek meghatározására, másrészt az a materiális érdeke, mely az ügyvédséget a gazdasági relációk bővüléséhez és sokszorosodásához kapcsolja.

III.

A gazdasági forgalom és az illeték.

Az illeték, — gazdasági funkcióját nézve, — a forgalomnak dézsmája. Az illeték így a gazdasági forgalmat

* Az utódállamok ügyvédeknek konferenciája céljára készült előadói tervezet.

terhelvén, könnyen előáll a terhelésnek oly foka, melynél az egyszerű teherből kerékkötő lesz. Különösen fenyeget ez a veszély a nemzetközi viszonylatokban, amelyek sokkal érzékenyebbek, már csak azért is, mert a bennük rejlő nagyobb stílusnál fogva mozgékonyabbak és az átcsoportosításra alkalmasabbak.

IV.

Kettős illetékezés

Közelebbről vizsgálván az illetékezésnek rendszerét, megállapítható az, hogy egyes csekély és csak bizonyos szektorokra kiterjedő kivételektől eltekintve, az egyes államok illeték-szabályaik meghatározásánál, illetékeik beszedésénél és behajtásánál nincsenek egymásra figyelemmel. Nemzetközi megállapodások csak szórványosan jöttek létre és akkor is csak szűk hatókörrel.

A fennálló joghelyzetből, vagyis abból, hogy az egyes államok az illetékezésnél egymásra tekintettel nincsenek, súlyos anomália következik, mely abban áll, hogy ugyanazon ügylet, vagyis ugyanazon érdekvállalás és illetve ugyanazon bekapcsolódás in thesi illeték alá vétetik a relációba kerülő államok mindegyikében. Ezzel az illető egyedi nemzetközi kapcsolat erősen megdrágíttatik.

Előáll tehát kétségen felül az a helyzet, hogy a mai illetékjogállapot kerékkötőjévé lesz a nemzetközi gazdasági relációk kiépülésének és ezzel szembehelyezkedik az I. alatt meghatározott nemzeti és államgazdasági érdekekkel.

V.

Az orvoslás nehézsége.

Az orvoslás nehézsége nyilvánvalólag abban áll, hogy minden egyes állam az államhatalom szabad gyakorlásának feltétlen attribútuma gyanánt tekinti a pénzügyi szuverenitás korlátlan kifejtését.

Nemzetközi megállapodások, melyekkel az előző pontban megjelölt anomália megszüntethető lenne és a velük járó, bárha csak átmeneti lemondás egyes bevételekről: — a gazdasági belátás és a politikai állameszme közötti kollúzió folytán — a pénzügyi szuverenitás korlátozottságának érzését keltik.

VI.

Az ügyvédség feladata.

Az ügyvédség feladata: meggyőző erővel bizonyítani elsősorban azt, hogy a vélt szuverenitási sérelmet

messze felülhaladják a nemzetközi forgalom gyarapodásából és kiépüléséből folyó előnyök.

Az ügyvédséget e munkájában segítheti azon okfejtés, mely szerint az illetékek tárgyában kötendő megállapodásoknál szuverénitás-sérelemről már csak azért sem lehet szó, mert itt nem az államhatalomba való beavatkozásnak, hanem legfeljebb a szuverénitás önkorlátozásának esete forog fenn.

VII.

A megoldás.

Az általunk javasolt megoldás alapelvét a következőkben batorkodunk formulázni.

Az illetéktárgy a pénzügyi legfőbb hatalom korlátozása nélkül továbbra is abban az államban illetékeztetik meg, amelynek területén először kerül az illetékhatósággal vonatkozásba.

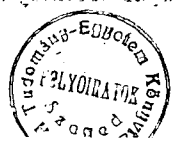
Ha azután az illető illetéktárgy vonatkozásba kerül egy másik, az előbbivel szerződéses relációban levő állam illetékhatóságával, akkor ezen második állam illetékhatósága az első államban lefizetett illetéket a maga részéről is lerótnak veszi és csupán az esetleg a saját jogszabályai értelmében mutatkozó illetéktöbbletet szedi be. A lerótnak vett illetékek azután államközi elszámolásban kompenzáltatnak.

A technikai keresztülvitele ezen alapelvnek pedig történnék a következőképen:

Azon állam, amelyben az illetéktárgy először kerül az illetékhatósággal vonatkozásba, beszedi az illetéket és az illetékezés tényéről, valamint a lerótt illetéktételről egy hivatalos tanusítványt szolgáltat ki.

Mikor azután az illető illetéktárgy a második állam illetékhatóságával kerül vonatkozásba az ottani szabályok értelmében, akkor a bejelentéssel együtt bemutatattatik az első állam által kiszolgáltatott tanusítvány.

A második állam illetékhatósága kirója a saját szabályai értelmében járó illetéket, az így kiszámított illetékösszegeből levonja az első államban lerótt és tanusítvány nyal igazolt illetékösszeget és csak a többletet szedi be. A tanusítvány bevonatik. Előre meghatározott időciklusok (pl. évek) végén mindkét állam birtokában lesznek a másik által kiállított tanusítványok, melyeknek végösszege azonos lesz az illetékösszeeggel, mellyel az egyes államok megrövidültek. A tanusítvány összesítés azután egy nemzetközi clearingben történik és ugyanígy történik az elszámolás is.

E rendszernek előnyei a nemzetközi forgalom megolcsóbbítása szempontjából kétségtelenek. Külföldi vonatkozásokban ugyanis ennek folytán ugyan annyi illeték fog lerovatni, mint a tiszta belföldi vonatkozásban.

A kölcsönös relációban levő államok szempontjából pedig nincs más változás, mint évről-évre a viszonylat egyenlegének kiegyenlítési kötelezettsége.

VIII.

Párhuzamos munkálatok.

A megoldás részleteinek kidolgozása mellett párhuzamosan statisztikai és felvilágosító munkálatok is megindítandók.

a) Statisztika állítandó fel abban a vonatkozásban, hogy mi a materiális jelentősége az állam pénzügyei szempontjából a külföldi relációk megilletékezésének.

b) Statisztikai adatok és egyéb gazdasági megállapítások gyűjtése útján bebizonyítandó a nemzetközi vonatkozások (kölcsönös érvényesítés, kölcsönös bekapcsolódás a hitelforgalomba és tőkeképződésbe) jelentősége egyrészt a gazdasági kultúra, másrészt az államgazdasági érdekek nézőpontjából.

c) A rendszeres munkánál biztosítandó a nemzetközi forgalomban érdekelt gazdasági körök és gazdasági osztályok aktív közreműködése.

d) Propagálandó és megvalósítandó a vonatkozásba kerülő államok illeték rendszereinek egymáshoz való közelítése.

IX.

Illetékkezesség és perköltésbiztosíték.

Befejezésül még két speciális kérdéssel kell szólnunk.

Az egyik: az ügyvéd kezességének kérdése. Az illetékrendszerek többségében az ügyvédnek kezessége statuálta a külföldi viszonylatban beérkező ügyletek, illetve okiratok illetékeért. Ezzel az ügyvéd keze guzba köttetik, minek folytán nem gyakorolhatja szabadon (a II. alatt ismertetett) funkcióját a nemzetközi gazdasági forgalom kiépítése és fejlesztése terén.

Különben is: az ügyvéd kezességének statuálásával egy rendszerbeli hiba követtetik el. Az illetékkötelezettség homlokterébe olyasvalaki állittatik, aki a kapcsolatos állami szolgálatot saját személyében igénybe nem vette.

A másik-kérdés a perköltségbiztosíték kérdése a külföldiek pereiben.

A megoldás mindkét problémánál önmagától adódik és a jelenlegi szabályok megváltoztatásában, vagyis az ügyvéd illetékkezességének és a kölcsönös perköltség biztosítéknak megszüntetésében áll.

A megoldásnak nincsenek sem elméleti, sem gyakorlati nehézségei; az postulálandó és keresztülviendő.

PÉNZÜGYI JOGALKOTÁS.

Az adómérséklési törvényjavaslat. A törvényjavaslat, amely az egyenes adók és az adókezelés széles körét, továbbá az illetékek egy részét öleli fel, egyes kisebb jelentőségű kivételektől eltekintve adómérséklést, de egyuttal az adókvetés módjában bizonyos szigorításokat tartalmaz.

A földadó terhe a kataszteri tiszta jövedelem minden koronája után 0.30 pengőben állapittatik meg, ami az eddigi állapottal szemben 11.5% mérséklést jelent, viszont a leszállítás után a földadó terhe a békebeli állapottal szemben 5.5%-kal marad magasabb.

A házadó kulcsa Budapesten 24%-ról 20%-ra, a törvényhatósági joggal felruházott, valamint a rendezett tanácsú városokban és a fürdőhelyeken 18%-ra szállittatik le, egyebütt a kulcs továbbra is 15% marad. A törvényjavaslat indokolása szerint a házadó kulcsának egységesen 15%-ra való leszállítása van a jövő programjába felvéve.

Az 1922. évi XXII. t.-cikkkel megszüntetett ideiglenes házadómentesség újból visszaállittatik, és pedig az 1928. év végéig befejezett épületekre 25 évben, az 1929. évben befejezett épületekre 20 évben, az 1930. évtől kezdődőleg pedig 15 évben. Az u. n. tatarozási adókedvezmény az 1927. év végéig meghosszabbittatik.

Az 1927. vagy 1928. év folyamán befejezett épületek tulajdonosai javára az 1926. évet megelőző idő tekintetében adóamnesztia biztosittatik.

Az alkalmazottai kereseti adó alól mentes létminimum 480 aranykoronáról 720 pengőre emeltetik fel. Az adó kulcsa változatlanul 0.25%-tól 7.5%-ig terjed, ami az adómentes minimum felemelése folytán az alacsonyabb kategóriákban adómérséklést jelent.

A társulati adót illetőleg a törvényjavaslatban csak súlyosbító intézkedések vannak. A társulatok által az alkalmazottak helyett fizetett jövedelemadó, vagyonaadó és a tantiéme-adó a mérlegszerű nyereséghez hozzáadandó. Az ezen intézkedéshez fűzött elméleti miniszteri indokolás a szociális szempontokat is sérti.

A törvényjavaslat megszükiteni kívánja a mérlegrendeletnek azt az intézkedését, hogy a látszólagos nyereségek adó alá nem vonhatók. A javaslat szerint látszólagos nyereség címén az adóalap nem csökkenthető kisebb összegre, mint amekkora a részvényeseknek kifizetett osztalék volt. Ez az intézkedés jog-